

Nr 9.

Ankom till Riksdagens kansli den 10 mars 1911 kl. 8 e. m.

Betänkande, i anledning af väckta motioner, afseende inskränkning af eller förbud mot utskänkning af brännvin vid offentlig danstillställning.

I två lika lydande motioner, väckta den ena i Första kammaren (nr *Motionerna* 5) af herr *Ekman* i Jönköping jämte två andra af kammarens ledamöter *I: 5 och II: 12* och den andra i Andra kammaren (nr 12) af herr *Meurling* jämte nio andra af kammarens ledamöter, har anförts följande:

»I kungl. förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning af brännvin 28 § 3 momentet stadgas:

’Vid offentlig föreställning, såsom skådespel, lindansning, konstridning, förevisning af djur, konststycken eller annat dylikt, eller, med undantag af konsert, vid hvilken uteslutande utföres instrumentalmusik, hvarje annan föreställning af hvad beskaffenhet som helst, hvilken genom allmän tidning, anslag eller annorledes kungöres, eller hvartill inträdeskort försäljas, eller afgift på ett eller annat sätt från allmänheten fordras, begäres eller mottages, eller till hvilken allmänheten eljest har tillträde, må utskänkning af brännvin icke äga rum i lokal eller å plats, därifrån är utsikt till skådebanan eller annan plats, där föreställningen gifves; dock må Konungens befallningshafvande, för särskildt tillfälle medgifva undantag från det sålunda meddelade förbud.’

De skäl, som föranledt införandet i brännvinsförsäljningsförordningen af omförmälda förbud mot brännvinsutskänkning vid offentlig föreställning, gälla i lika hög grad i fråga om sådan utskänkning vid de, särskildt i hufvudstaden, men äfven på andra orter allt vanligare danstillställningar, hvilka på enahanda sätt kungöras, eller till hvilka allmänheten eljest mot eller utan erläggande af afgift har tillträde.

Af de i hufvudstaden genom polismyndighetens försorg under förliden höst anställda undersökningar rörande förhållandena vid de offentliga dans-

banorna framgår med full tydlighet, att, där oordningar eller eljest klandervärda förhållanden förekommit, dessa till hufvudsaklig del framkallats däraf, att vid danstillställningarna brännvinsutskänkning ägt rum. En af hufvudstadens poliskommissarier har också i sin rapport till polismästaren uttalat, att han anser, att afskaffandet af all spirituosauskänkning vid danstillställningarna skulle ha det goda med sig, att särskildt de sämre elementen hölles aflägsnade från stället; och i första hand borde utskänkning vid plats, hvarifrån finnes utsikt till dansbanan, icke medgifvas. I detta afseende anser kommissarien, att dansbanorna icke borde lämnas företräde framför varietéerna. Af undersökningarna framgår vidare, att danstillställningarna hufvudsakligen besökas af *unga män och kvinnor*.

Hvilken fara dessa med spritnskänkning förbundna offentliga danstillställningar utgöra för de unga männen och kvinnorna ligger i öppen dag. Och att därvid spritförbrukningen har den största andelen uti de oordningar och sedliga felsteg, som förekomma, torde vara otvifvelaktigt. Denna uppfattning bekräftas också af en så erfaren fångvårdsman som slottspastor Aug. Wirén i ett af honom under nästlidet år utgifvet arbete om *alkohol och brottslighet*. 'Utan alkohol' — säger han — 'inträda sällan, såsom erfarenheten visar, några svårare kollisioner blott af den anledning, att folk samlas till större fester eller dylikt. Den unge arbetaren, som fått sig sin lön utbetalad, och som ser en skön fridag framför sig, befinner sig då tyvärr alltför ofta i en för dryckesorgier väl disponerad sinnesförfattning. De möjliga obehagliga följderna ser han ej eller ägnar dem ej en tanke. — Vid årets större högtider finner man också en betydande stegring i vissa brott. — Midsommaren med sina traditionella dansnöjen, utflykter och dylikt företer äfvenledes i sagda hänseende en ökning. — Den som haft tillfälle studera dylika utflykter under vår- och sommarsöndagarna till dansbanor eller liknande platser vet, huru nära förbundna de äro med en ej sällan vid resans anträdande påbörjad omåttlig alkoholförtäring.'

På samma sätt är otvifvelaktigt, att förtärandet af spirituösa drycker vid ifrågavarande danstillställningar i hög grad bidrager att framkalla den demoraliserande inverkan, som vissa af de nämnda polisrapporterna gifva vid handen.

Med anledning häraf hemställes vördsamt, att Riksdagen ville för sin del besluta, att 28 § 3 mom. i kungl. förordningen angående försäljning af brännvin den 9 juni 1905 skall erhålla följande ändrade lydelse:

Vid offentlig föreställning, såsom skådespel, lindansning, konstridning, förevisning af djur, konststycken eller annat dylikt, eller, med undantag

af konsert, vid hvilken uteslutande utföres instrumentalmusik, hvarje annan föreställning af hvad beskaffenhet som helst, hvilken genom allmän tidning, anslag eller annorledes kungöres, eller hvartill inträdeskort försäljas, eller afgift på ett eller annat sätt från allmänheten fordras, begäres eller mottages, eller till hvilken allmänheten eljest har tillträde, så ock, under enahanda omständigheter, vid danstillställning, må utskänkning af brännvin icke äga rum i lokal eller å plats, därifrån är utsikt till skådebanan eller annan plats, där föreställningen gifves eller dans pågår; dock må Konungens befallningshafvande för särskildt tillfälle medgifva undantag från det sålunda meddelade förbud.»

Vidare har herr *Norlén* i Andra kammaren väckt en motion, nr 154, af följande lydelse:

*Motionen
II: 154.*

»Med hänvisning till den af herr *Meurling* m. fl. i Andra kammaren väckta motion nr 12 om ändrad lydelse af 28 § 3 mom. i kungl. förordningen af den 9 juni 1905 angående försäljning af brännvin må påpekas, att det syfte, motionärerna vilja vinna, icke med den föreslagna lagändringen kan annat än delvis uppnås, i det i hvarje fall, med den förändring, de föreslagit, rätt till utskänkning skulle kunna beviljas i lokaler, som stå i omedelbart samband med den egentliga danslokalen. Vill man, så långt under närvarande förhållanden torde vara möjligt, förhindra den demoralisation, som utskänkning af brännvin i samband med offentliga danstillställningar visat sig åstadkomma, torde det blifva nödvändigt att gå ett steg längre än motionärerna i ofvannämnda motion föreslagit, och vågar jag därför härmed vördsamt hemställa, att Riksdagen ville för sin del besluta, att till § 28 i kungl. förordningen af den 9 juni 1905 angående försäljning af brännvin må fogas ett moment 4 så lydande:

Vid offentlig danstillställning må utskänkning af brännvin icke äga rum vare sig i själfva danslokalen eller i andra lokaler, som med den stå i samband.

Och anhålles, att vederbörande utskott, ifall föreslagna formuleringen af momentet icke befinnes lämplig, måtte gifva det den formulering, som för ändamålets vinnande anses nödigt.»

Dessutom hafva motionärerna i Första kammaren tillställt utskottet åtskilliga handlingar — bland annat redogörelse för en af öfverståthållarämbetet anordnad undersökning angående förhållandena på hufvudstadens offentliga danslokaler — hvilka handlingar fogats vid detta betänkande såsom bilagor.

Utskottet.

Af såväl motionärernas framställning som ännu mera af de handlingar, hvilka finnas bifogade detta betänkande, synes framgå, att vid några af de offentliga danstillställningarna i hufvudstaden insmugit sig missförhållanden, hvilka nog stå i ett visst samband med den utskänkning af starka drycker, som vid vissa af dessa tillställningar förekommit. Det synes därför utskottet mycket förklarligt, att personer, som nitälska för allvarlig kontroll öfver ungdomens nöjen, rikta sina ansträngningar på inskränkning eller borttagande af den med dansen sålunda förenade serveringen af alkoholhaltiga drycker.

Hvad nu emellertid först beträffar förslaget att anordna utskänkningen vid danstillställningarna på liknande sätt som den servering, hvilken äger rum vid varietéföreställningar, anser utskottet gagnet af en dylik anordning mycket tvifvelaktigt. Det har visserligen icke undgått utskottets uppmärksamhet, att en bland de poliskommissarier, hvilka yttrat sig angående förhållandena på hufvudstadens offentliga danslokaler, rekommenderat en sådan utväg. Men en utskänkning, hvilken skulle komma att äga rum kanske mera i skymundan, är ganska säkert icke att föredraga framför den, hvilken försiggår inför hela den närvarande publikens ögon. Utskottet vill tvärtom i detta sammanhang framhålla vikten af, att polismyndigheterna utöfva vederbörlig tillsyn äfven öfver den servering, som kan försiggå i smårum eller loger.

Utskottet har alltså icke kunnat förorda den i motionerna I: 5 och II: 12 påyrkade åtgärden, så mycket mindre som den formulering motionärerna föreslagit, med hänsyn till förordningens stadganden i öfrigt, knappast skulle kunna blifva i någon mån verksam i åsyftad riktning.

Hvad vidare beträffar det förslag, som framstälts i motionen II: 154, eller att all utskänkning af alkoholhaltiga drycker måtte vid de offentliga danstillställningarna förbjudas, vill det synas utskottet, som om en så sträng åtgärd dock näppeligen kan vara af förhållandena påkallad. Flera bland petitionärerna äfvensom flertalet motionärer synas knappt hafva velat förorda ett så vidtgående förbud; åtminstone torde de tänkt sig, att missförhållandena möjligen skulle kunna undanröjas genom den mildare åtgärd, hvarom utskottet ofvan yttrat sig, men som utskottet på anförda skäl ansett sig böra afstyrka.

Den första fråga, man här bör göra sig, är väl, huruvida icke de öfverklagade missförhållandena kunna motarbetas med stöd af redan bestående lagstiftning. Därvid bör ihågkommas, att hela detta ärende för närvarande föreligger närmast som en fråga om reglerande af nöjeslivet i Stockholm. Utskottet vill då erinra, att polismyndigheten på grund

af nu gällande bestämmelser äger makt icke blott att vägra beviljande af utskänkning i samband med offentliga danstillställningar utan äfven att vägra tillstånd till anordnande af själfva danstillställningen. Enligt hvad utskottet inhämtat har också öfverståthållarämbetet med begagnande af denna befogenhet hindrat fortsatt anordnande af offentlig danstillställning å ett etablissement å Djurgården, emedan oordningar där förekommit. Men äfven där offentlig dans medgifves, lämnas medgifvandet blott för hvarje afton, och tillståndet utfås, enligt hvad upplyst blifvit, först sedan man afvaktat, att från vederbörande polisdistrikt ingen erinran gjorts mot det sätt, hvarpå denna rättighet närmast föregående gång begagnats. Genom sådan ständigt fortgående kontroll måste etablissementens ägare manas att i eget intresse tillse, det god ordning iakttages vid de tillställningar, de anordna. Man har också all anledning antaga, att sedan allmänhetens uppmärksamhet i så hög grad, som nu är fallet, riktats på hithörande förhållanden, tillsynen skall blifva synnerligen noggrann, särskildt med hänsyn till, att dessa offentliga dansnöjen icke må urarta till att blifva härdar för sedefördärf för oskyldig ungdom. Utskottet vill i detta sammanhang uttala den meningen, att vägande skäl synas föreligga, för att utskänkning af alkoholhaltiga drycker i samband med offentliga danstillställningar öfverhufvud bör beviljas synnerligen sparsamt, så mycket hellre som det öfver hela landet visat sig, att den ungdom, som önskar roa sig med dans, kan finna sig mycket väl till rätta äfven utan tillgång till spirituosa vid dessa nöjen. Däremot anser utskottet, att innan fullständigt förbud mot dylik utskänkning lagstadgas, man har skäl att afvakta verkningarna af den starka opinionsyttring mot urartning af den offentliga dansen, som under sista tiden ägt rum.

Härtill kommer, att årets Riksdag nyss beslutat en skrifvelse till Kungl. Maj:t med anhållan, att nuvarande stadganden om tillfälliga utskänkingsrättigheter måtte revideras i syfte att minska den omfattning, hvari sådana rättigheter nu beviljas. Då de flesta utskänkingsrättigheter i samband med dans just äro af sådan tillfällig art, kommer tydligen äfven den nu berörda frågan att till god del falla under den blifvande utredningen. Detta synes utskottet vara ett ytterligare skäl att icke nu inlåta sig på detaljändringar i förordningen utan afvakta den revision, Riksdagen sålunda begärt.

På grund af hvad ofvan anförts hemställer utskottet:

I:o) att motionerna I: 5 och II: 12, om ändrad lydelse af 28 § 3 mom. i förordningen angående för-

säljning af brännvin, icke måtte af Riksdagen bifallas; samt

2:o) att motionen II: 154, om förbud mot utskänkning af brännvin vid offentlig danstillställning, icke heller för närvarande måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 9 mars 1911.

På bevillningsutskottets vägnar:

ALEXIS HAMMARSTRÖM.

Reservation:

af herrar *Jesperon, Ericsson* i Ofvanmyra, *Kvarnzelius, Jeansson* i Kalmar och *Söderberg* i Hobborn, hvilka anförde:

»De missförhållanden, mot hvilka här ifrågavarande motioner rikta sig, voro, då de i kungl. förordningen af den 9 juni 1905 § 28 mom. 3 införda bestämmelserna af Riksdagen för dess del beslutades, fullständigt okända och hafva först under den senaste tiden kommit till synes. Otvifvelaktigt hade eljest restriktiva bestämmelser äfven mot dem vid lagens affattande införts.

Af de bilagor, som åtfölja motionerna, framgår tydligt och klart, att vid offentlig danstillställning i ännu större grad än vid *föreställningar* af ena eller andra slaget utskänkning af berusande drycker kan medföra och har medfört icke blott allvarlig fara, för att god ordning skall äfventyras, utan framför allt, att osedlighet skall främjas. De skildringar, lämnade af för ordning och sedlighet nitälskande och i synnerhet för ungdomens skyddande intresserade män och kvinnor rörande hvad de vid besök å dylika danstillställningar funnit, ge nämligen vid handen, liksom det ock skönjes af en och annan af polisrapporterna, att en betydande del af de besökande icke infinna sig vid de offentliga danstillställningarna för dansens skull utan med helt andra syften.

Utskottsmajoriteten synes ock dela denna uppfattning, ehuru den icke vill taga konsekvenserna däraf utan nöjer sig med förhoppningar på den

allmänna opinionens makt. Utskottsmajoriteten erkänner ock, att »den ungdom, som vill roa sig med dans, kan finna sig mycket väl till rätta utan tillgång till spirituosa vid dessa nöjen». Men för hvilka är det då spirituosan är af nöden? För försäljarna och för dem, som infunnit sig för andra syften än dansen, och som utan spirituosan icke eller åtminstone med större svårigheter skulle kunna nå dessa syften. Det synes oss som om intet skäl föreläge att taga hänsyn till intressena hos någondera af dessa parter.

I likhet med utskottets majoritet hysa vi den uppfattningen, att med den i motionerna I: 5 och II: 12 föreslagna åtgärden åsyftadt resultat ej skulle vinnas. Tvärtom skulle kanske t. o. m. därigenom den danstillställningarna besökande ungdomen snarare i vid sidan af danslokalen men i samband med den stående rum lättare utsättas för frestelser, och öfvervakandet genom polisen så godt som omöjliggöras.

Då utskottets majoritet slutligen i sin motivering hänvisar till Riksdagens nyligen fattade beslut om skrifvelse till Kungl. Maj:t med begäran om förslag till inskränkning i de s. k. tillfälliga utskänkingsrättigheterna, vilja vi framhålla, dels att, såsom ock utskottets majoritet erkänner, icke alla här afsedda missförhållanden därmed undanröjas, dels ock att ovisst kan vara, huru snart de af Riksdagen begärda förslagen till lagändringar kunna föreligga, under det att det onda man vill motverka dagligdags förekommer.

Med stöd af hvad sålunda anförts hemställa vi,

att Riksdagen, med anledning af motionen II: 154 af herr Norlén, ville för sin del besluta, att till § 28 i kungl. förordningen af den 9 juni 1905 angående försäljning af brännvin må fogas ett moment 4 så lydande:

Vid offentlig danstillställning må utskänkning af brännvin icke äga rum vare sig i själfva danslokalen eller i andra lokaler, som med den stå i samband.»

Härjämte hafva herrar friherre *Beck-Fris* och *Nilsson* i Bonarp begärt få antecknadt, att de icke deltagit i detta ärendes afgörande inom utskottet.

Bilaga 1.

Afskrifter.

Till öfverståthållareämbetet för polisärenden.

På uppdrag af styrelsen för nykterhetsfolkets centralförsamling få vi härmed värdsamt anhålla, att all utskänkning af spritdrycker, vin och öl måtte förbjudas å de offentliga danslokalerna här i staden.

De utskänkingsrättigheter, som ämbetet hittills lämnat för hvarje kväll, kunna ju utan vidare indragas. Men äfven i fråga om sådana rättigheter, hvilka bero på kontrakt, som äro undertecknade af Aktiebolaget Göteborgssystemet och godkända af öfverståthållareämbetet, torde en skärpt kontroll vara nödvändig. När det gäller de offentliga danslokalerna vore det otvifvelaktigt mest öfverensstämmande med innebörden i § 28 mom. 3 af kungl. brännvinsförsäljningsförordningen, ifall utskänkning af rusdrycker till de i dansen deltagande alldeles förbjödes. Men i hvarje fall vågade vi förutsätta, att ämbetet, sedan dess uppmärksamhet nu blifvit fäst å dessa förhållanden, icke skall begagna sig af den i ofvannämnda § och mom. gifna rätten att lämna dispens ifrån lagens föreskrift. Ämbetet har ju slutligen i sin hand att icke vidare godkänna de af Aktiebolaget Göteborgssystemet beviljade årsrättigheterna, såvidt de gälla lokaler af nu antydd art, och att, där restauranter med årsrättigheter betjäna sig af dessa för offentliga danstillställningar, vidtaga sådana åtgärder, som äro ägnade att stäfja dylikt oskick.

Med hänsyn såväl till det spritförbud, som är i lag föreskrifvet för varietéerna, som ock gällande brännvins- och ölförsäljningsförordningar, särskildt §§ 15 och 28 mom. 3 af den förra, tro vi oss ha rätt att påstå, att det rusdrycksförbud, som vi tillåta oss påyrka, står i god öfverensstämmelse med gällande laga såväl anda som bokstaf. Och i hvarje fall skulle en sådan åtgärd hälsas med liflig tillfredsställelse af den allmänna opinionen, som nu torde vara tämligen enhällig i denna fråga.

Stockholm den 22 oktober 1910.

Vördsamt

August Ljunggren.
Styrelsens ordf.

Axel B. O. Björkman.
Sekr.

Till herr poliskommissarien i Johannes distrikt.

Angående våra intryck och iakttagelser vid besök å det s. k. danspalatset vid Karlavägen den 18:de dennes och i Sveasalen den 19:de dennes anhålla vi — under-tecknad Sahlin efter anmodan af Eder — att få meddela följande.

I det s. k. danspalatset vid Karlavägen. Dansen utfördes af åtskilliga på ett raffineradt sinnligt sätt, i hög grad ägnadt att uppjaga lidelserna, och bland de närvarande befann sig en rätt stor procent af kvinnor med utseende och uppträdande, som syntes angifva, att de voro hvad man brukar kalla tvetydiga.

I danslokalen, under läktaren och särskildt i logerna, sågo vi herrar och damer förtära efter utseendet starka drycker, hvarvid åtskilliga af dem, utan att blifva uppenbart berusade, dock, synnerligen mot slutet, tilläto sig umgängesformer af sårande frihet och upphetsade ömhetsbetygelser, som absolut icke passa för offentligheten. Detta främjades äfven däraf, att en stund efter kl. 12 salens belysning reducerades så, att ett visst halfdunkel rädde i logerna.

Särskildt funno vi sårande, att damer, efter dansens slut, flyttade sig från ett bord till annat, såvidt vi förstå att bedöma deras minspel och gester, uppenbarligen inbjudande och eggande de vid borden sittande herrarne.

I Sveasalen. I hufvudsak hade vi här samma intryck som i danslokalen vid Karlavägen.

Dansen utfördes äfven här af många raffineradt sinnligt. Antalet kvinnor, som genom kroppsrörelser, gester, leenden och miner uppträdde eggande till lättsinne, var här ännu större.

Sådana eggelser och inviter tycktes oss äfven här stå i närmaste sammanhang med spritserveringen.

Vår bestämda uppfattning är, att dessa danstillställningar i förening med servering af starka drycker utgöra en stor fara för ungdomen.

Stockholm den 28 oktober 1910.

Karl Fries.
Barnhusgatan 10.

Hildur Melin.
Rådmanngatan 10.

Sigrid Netzel.
Kammakaregatan 6.

Enar Sahlin.
Tulegatan 29.

Till öfverståthållareämbetet.

Styrelsen för stadsfullmäktiges nykterhetsgrupp, hvars medlemmar kunna anses representera en betydande del af hufvudstadens innevånare, får härmed på af gruppen gifvet uppdrag göra följande värdsamma hemställan.

Det har på sista tiden från flere håll — och däribland från personer med synnerligt anseende för vederhöftighet — framförts vägande anmärkningar mot förhållandena vid de offentliga dansnöjen, som under senare åren här varit anordnade.

Hvilken ståndpunkt man än intager i afseende på önskvärdheten af dylika nöjen — och det är alldeles icke nykterhetsgruppens afsikt att uppträda mot utslag af sund och berättigad lefnadsglädje — torde man dock böra vara ense därom, att det är af största vikt för samhällets andliga hälsa att tillse det de icke urarta.

Men en uppenbar fara i detta hänseende måste otvifvelaktigt dansnöjenas förening med utskänkande af spirituösa drycker innebära. Äfven om man icke hyllar de åsikter undertecknade i nykterhetsfrågan företräda, bör det dock vara själfklart, att särskildt för ungdomen en sammanblandning af dansnöjena med rikligt tillfälle till njutande af alkoholhaltiga drycker kan medföra mycket stora vådor, som icke behöfva mer än antydast och mot hvilka det bör vara angeläget för samhället att inskrida, så snart man icke hyllar lät-gå-systemet.

Statsmakterna hafva ju på ett närsläktadt område ådagalagt, att de ansett föreningen af vissa nöjen med spirituösa utskänkning förkastlig och böra förbjudas.

År 1896 fattade nämligen Riksdagens båda kamrar, på grund af en kungl. proposition, ett beslut, hvarigenom i kungl. förordningen angående villkoren för för-

säljning af brännvin och andra brända eller destillerade spirituösa drycker infördes ett moment, som förbjöd utskänkning af brännvin etc. vid offentliga föreställningar i lokal eller å plats, därifrån är utsikt till skådebanan eller annan plats där föreställningen gifves.

Vid framläggande af denna kungl. proposition framhöll föredragande statsrådet, att den för brännvinslagstiftningen ledande grundtanken varit att genom ett strängt regelbindande af varans tillverkning och försäljning i möjligaste mån söka stäfja rusdrycksmissbruket och att det ej kunde bestridas, att detta missbruk i hög grad befordrades genom utskänkningens förbindande med s. k. varietéföreställningar. Samma synpunkter, som ytterligare underströkos under debatten i kamrarna, kunna gifvetvis göras gällande i det nu i fråga varande fallet, ja, det kan t. o. m. ifrågasättas, om de icke här äga än större tillämpning.

Enär det står i kungl. öfverståthållareämbetets makt att i detta fall medgifva eller vägra utnyttjande af de rättigheter, som öfverlåtitts på vederbörande lokalers innehafvare i afseende å spirituosauskänkning, vågar styrelsen för stadsfullmäktiges nykterhetsgrupp härmed vördsamt anhålla, det täcktes öfverståthållareämbetet

dels hädanefter icke bevilja utskänkning af spirituösa drycker i danslokalerna,

dels så snart som lämpligen kan ske återkalla de hittills lämnade medgifvandena för de offentliga danslokalerna att servera spirituösa drycker.

Stockholm den 22 oktober 1910.

Vördsammast

Styrelsen för stadsfullmäktiges nykterhetsgrupp

Karl Warburg.

Edv. Laurent. Oskar Eklund. Fredr. Nilsson. Fritz Lindqvist.

Till Öfverståthållaren.

Härmed bedja vi få fästa Eder uppmärksamhet på den stora utbredning, som den offentliga dansen erhållit i vårt samhälle under det senaste året. Det torde vara obestridligt, att, trots den kontroll som utöfvats af ordningsmakten och af vissa af direktörerna för »danspalatsen», dessa senare i rätt stor utsträckning blifvit marknadsplatser för en hemlig prostitution, hvars verkningar bli så mycket fördärfligare, särskildt för ungdomen, som sprituskänkning äger rum å de flesta af dessa danslokaler.

Helt visst skulle förhållandena bli åtskilligt bättre, om, såsom skedde för några år sedan med varietésalongerna, spritförbud utfärdades med afseende på offentliga danslokaler.

Vi bedja därför få vördsamt hemställa, att de spriträttigheter som beviljats för offentliga danslokaler måtte indragas så snart ske kan, och att för framtiden ingen utskänkning af berusande drycker i sådana fall må beviljas, äfvensom att största möjliga uppmärksamhet må ägnas åt de offentliga danslokalerna, så att dessa icke genom sitt antal eller sin sedliga nivå tillåtas åstadkomma större skada för den allmänna moralen än som redan skett.

Ofvanstående resolution antogs enhälligt vid ett af c:a 700 personer ur alla samhällsklasser besökt möte å Kristliga föreningen af unge män fredagen den 21 oktober 1910, hvarvid åt undertecknade uppdrogs att frambära densamma.

E. Melander.

Hildur Mellin. Erland Björck. Enar Sahlin. C. G. Lundin. Karl Fries.

Till Öfverståthållareämbetet.

En rätt lång tid har inom hufvudstadens sansade och för ungdomens väl nit-älskande befolkning diskuterats de stora faror i sedligt afseende, som de offentliga dansnjöjena medföra, i synnerhet som innehafvarna af danslokalerna erhållit rättigheter till spirituosautskänkning. Folkopinionen i denna fråga har ju, som känt är, tagit sig uttryck i protestmöten, resolutioner och skrivelser. Och detta med rätta. Fäder och mödrar äro naturligtvis angelägna om att deras söner och döttrar skola vid sina nöjen undgå alkoholgiftets skadliga verkningar samt de många frestelser af olika slag, som följa med spritserveringen i de offentliga danslokalerna. Man må nu i nykterhetsfrågan hafva hvilken ståndpunkt som helst, så synes det dock ligga i öppen dag, att det är för ungdomens hälsa och sunda utveckling ytterst skadligt att å danslokalerna tillåta rusdrycksservering.

Kvinnoföreningen Hvita bandet vill härmed uttrycka sitt djupa beklagande af att spritutskänkningen tillåtits å danslokalerna samt vördsamt anhålla, att, då det står i öfverståthållareämbetets makt att i detta fall medgifva eller vägra utnyttjande af rättigheter, som öfverlåtits på vederbörande lokalers innehafvare i afseende å spirituosautskänkning, öfverståthållareämbetet hädanefter dels ej vidare beviljar utskänkning af spirituösa drycker i danslokalerna eller därtill angränsande rum och dels så snart som möjligt återkallar de hittills lämnade medgifvandena att å de offentliga danslokalerna servera spirituösa drycker.

Likaledes anhålla vi på grund af inhämtad kännedom, att skärpt kontroll må öfvas med afseende på förhållandena inom danslokalerna.

Stockholm den 28 oktober 1910.

Å Hvita Bandets Centralstyrelses vägnar:

Emma Wretling.
Ordförande.

Emilia Bathou.
Skr.

Till Herr Öfverståthållaren i Stockholm.

Såsom det torde vara Eder, Herr Öfverståthållare, bekant, har under senare tider blifvit från flere håll konstateradt, att på flere lokaler i Stockholm offentliga danstillställningar urartat till sådana former, som såra sedlighetskänslan.

Sådant framhölls bl. a. vid ett offentligt protestmöte å K. F. U. M:s lokal vid Birger Jarlsgatan i Stockholm den 21 innevarande oktober månad af D:r Karl Fries, fröken Sigrid Netzel och undertecknad Sahlin.

I sådan riktning yttra sig äfven numera flere allmänna tidningar, som först innehållit artiklar, hvilka tycktes uppmuntra till besök å de offentliga danstillställningarna.

Så skrifver t. ex. Svenska Dagbladet den 22 oktober: »Dansöjerna i hufvudstaden (rubrik), från början en oskyldig förströelse, synas hafva öfvergått till att bli tillställningar af mycket tvifvelaktig art. Åtminstone en del af våra alltför talrika »danspalats» stå på en synnerligen låg nivå och böra icke i sin nuvarande form tolereras».

Allmänt synes man vara af den meningen, att urartningen väsentligen beror på den omständigheten, att med danstillställningarna förbundits servering af starka drycker.

Så säger äfven Svenska Dagbladet i den nyss anförda artikeln: »Det torde vara alldeles otvifvelaktigt, att spritutskänknigen vid de offentliga balerna är det som väsentligen förråar samvaron och sänker nivån. Det synes oss därför nödvändigt, att spritträttigheterna borttagas åtminstone för alla sådana dansetablissemang, som synas utöfva dragningskraft på vissa af samhällets sämsta element, och där skäl till anmärkningar öfver allmänhetens uppträdande gifvas».

I samma riktning uttalar sig äfven Stockholms Dagblad den 23 dennes i en artikel med rubriken »Spritserveringen på danslokalerna:» »Så mycket har alldeles afgjort kommit fram, att ett bestämdt inskridande borde ske i första hand mot de sämsta lokalerna... Det inskridande, som ligger närmast, är tydligen att i vissa danslokaler snarast möjligt taga bort spritserveringen i själfva danslokalen samt att eventuellt där neka tillstånd till fortsatt offentlig dans. Dylika åtgärder skulle naturligtvis kunna åstadkomma, att sämre element, från de lokaler, där räfsten börjat, skulle komma till de jämförelsevis bättre danspalatsen, men en dylik eventualitet borde förvaltningarna där kunna afstyra, då det ju måste ligga i deras intresse att söka undvika lokalernas stängning. Äfven i dessa bättre lokaler kunde säkerligen spritserveringen få försvinna ur själfva danslokalerna.»

Vi tro också, att denna uppfattning af saken och dess orsaker är riktig. Och vi hemställa därför vördsamt, Herr Öfverståthållare, att Ni ville taga ställningen i öfvervägande och vidtaga de åtgärder, som synas Eder lämpliga för afvärijande af den stora sedliga fara, som från dylika danstillställningar med utskänkning hotar vår ungdom.

Stockholm den 29 oktober 1910.

Styrelsen för Sv. Riksförbundet för sedlig kultur

Cecilia Bååth-Holmberg.

Lotten Dahlgren. Teodor Holmberg. Cecilia Milow. Anders Roswall.
A. Rydfors. Enar Sahlin.

Till Öfverståthållaren.

Den offentliga dansen i Stockholm har under senaste året fått en utbredning och antagit former, som ur flera synpunkter utan all fråga kunna betecknas såsom beklagliga. Särskildt innebär det inflytande, de stora danssalongerna utöfva på *ungdomen*, stora vådor. Ej nog med att de unga genom danspalatsens lockelse dragas bort ifrån förströelser af ädlare art. Äfven ur sedlig synpunkt i trängre mening torde vissa af dessa danspalats afgjort kunna anses som ett ondt, mot hvilket det med hänsyn till samhällets allmänna moraliska hälsa måste vidtagas åtgärder.

Enligt Svenska Sällskapet för Nykterhet och Folkuppfostran öfvertygelse sammanhånga de vådor, som äro förenade med den offentliga dansen sådan den för närvarande framträder, på det närmaste med den sprituskänkning, som får äga rum i eller i samband med de flesta af nämnda nöjeslokaler. Det torde ej behöfva närmare utredas, att spriten under här ifrågakvarande förhållanden spelar en fruktansvärd roll i fråga om förlamandet af de det lägre driftlifvet kontrollerande själsförmögenheterna.

Svenska Sällskapet för Nykterhet och Folkuppfostran vågar därför vördsamast till Eder, Herr Öfverståthållare, hemställa, att Ni ur synpunkten af samhällets sedliga hälsa ville taga under allvarligaste öfvervägande, huruvida ej de sprituskänkningar rättigheter, som medgifvits för danslokaler i fråga, vare sig i själfva salongerna eller i omedelbart angränsande rum, borde så fort ske kan indragas.

Stockholm den 29 oktober 1910.

För Svenska Sällskapet för Nykterhet och Folkuppfostran
Dess styrelse:

Axel Rappe.

Louise Falkenberg, i. Ekman.
J. O. Rosenberg.
N. Sandell.
Oscar Mannström.

E. Melander.
J. E. Dahlin.
K. H. G. von Schéele.

Sven Almqvist.
Anna Hierta-Retzius.
Algot Key-Åberg.
F. Schulthess.

Till öfverståthållaren för Stockholms stad.

Vid möten, som måndagen den 31 oktober höllos i Stockholms sju baptistförsamlingar, gjordes rörande den offentliga dansen följande uttalande, som vi härmed vilja bringa till Eder kännedom.

Då nöjeslifvet i hufvudstadens offentliga danslokaler på senaste tiden antagit former, som tydligen innebära en moralisk fara för samhället, särskildt för ungdomen — detta så mycket mer som rätt till utskänkning af rusgifvande drycker beviljats flera af danspalatsen — så uttala vi härmed som vår mening, att, hvad angår de lokaler, öfver hvilka öfverståthållareämbetet har någon bestämmanderätt, skärpt kontroll öfver dansnöjena må öfvas och utskänkning af rusdrycker ej må tillåtas.

Stockholm den 1 november 1910.

För Stockholms Första baptistförsamling:

John Johansson.
Pastor.

K. A. Modén.
Pastor.

Bevillningsutskottets betänkande Nr 9.

- För Södra baptistförsamlingen: *S. Movein.*
 Pastor.
- För Ebeneser baptistförsamling: *C. O. Grönqvist.*
 Ordförande.
- För Fjärde baptistförsamlingen: *Rob. Söderberg.*
 Pastor.
- För Femte baptistförsamlingen: *Carl Hedeén.*
 Pastor.
- För Kungsholms baptistförsamling: *C. G. Lundin.*
 Pastor.
- För Filadelfia baptistförsamling: *J. A. Engzell.*
 Föreståndare.

Rätt afskrifvet, betygar, Stockholm hos öfverståthållareämbetet för polisärenden den 24 januari 1911.

Ex officio:

Levin Olbers.

Bilaga 2.

Afskrifter.

Rapport. Fredagen den 4 november 1910.

I anledning af till öfverståthållareämbetet ingifna anmärkningar mot danslokaler i hufvudstaden får undertecknad värdsamt rapportera, att inom första polisdistriktet finnes en danslokal, nämligen 1 trappa upp inom egendomen nr 49 Kornhamnstorg.

Dansen börjar kl. 8 e. m. och avslutas kl. 12 på natten.

Någon sprituskänkning förekommer där ej, men innehafvaren af danslokalen biografägaren Hjalmar Nyberg har rätt till utskänkning af alkoholfria drycker därstädes.

Några oordningar ha icke förekommit inom danslokalen och ej heller något som stört anständigheten eller sedligheten.

Stockholm som ofvan.

B. Mogren.

Rapport. Torsdagen den 3 november 1910.

I anledning af de klagomål, som anförts öfver de offentliga danslokalerna och spritserveringen å desamma, får undertecknad, ålagd att afgifva yttrande, värdsamt rapportera, att offentlig dans inom femte distriktet förekommer endast i *Folkets hus*, där ganska liflig tillslutning äger rum, men förekommer här ingen utskänkning af spritdrycker utan endast af alkoholfria drycker, och har mot tillställningarna icke varit något att anmärka.

Stockholm som ofvan.

O. F. Holmgren.

Rapport. Fredagen den 4 november 1910.

I anledning af till Öfverståthållareämbetet ingifna skrivelser från styrelsen för stadsfullmäktiges nykterhetsgrupp, representanter för styrelsen för nykterhetsfolkets centralförsamling samt ombud för Kristliga föreningen af unge män äfvensom en skrivelse ställd till poliskommissarien i Johannes polisdistrikt, allt angående spritförbud å offentliga danslokaler, får vördsamt anföras följande:

Inom 6:te polisdistriktet finnes för närvarande endast en lokal som upplåtes för offentliga danstillställningar, nämligen Sveasalen i huset nr 18 Hamngatan; och har denna lokal användts för sagda ändamål endast sedan den 15 sistlidne oktober. Nio danstillställningar hafva under denna tid ägt rum. Dansen har vid hvarje tillfälle pågått från klockan 9 eftermiddagen till klockan 12 på natten.

Utskänkningen i Sveasalen innehafves intill den 1 januari 1911 af ingenjören Robert Lundberg.

Enligt Öfverståthållareämbetets resolution af den 31 december 1909 har ingenjör Lundberg meddelats tillstånd, att under sagda tid låta utskänkningen fortgå till klockan 1 på natten.

Beträffande de dagar då dans äger rum har dock Lundberg, enligt Öfverståthållareämbetets därom fattade särskilda beslut, att för hvarje sådan dag till Öfverståthållareämbetet ingifva särskild ansökan om utskänkningens utsträckning i danslokalen till klockan 1 på natten.

Dessa ansökningar hafva hittills beviljats.

Utskänkningen utöfvas dels i den nämnda lokalen dels i Sveasalens restaurant och kafé, till hvilka sistnämnda lokaler de balbesökande äga tillträde.

I danslokalen äger utskänkning rum vid bord som äro placerade invid dansbanan, äfvensom å läktaren.

Utskänkingsplatserna upptagas hufvudsakligast af icke dansande, enär de dansande äro i minoriteten bland publiken. Dansbanan har hittills i regeln icke varit upptagen af mer än omkring halfva det antal dansande par som det finnes plats för.

De dansande utgöras så godt som uteslutande af unga män och unga kvinnor. Minderåriga äga icke tillträde till danslokalen.

Danstillställningarna hafva, såvidt det kunnat utrönas, åtminstone hittills besökts hufvudsakligast af god publik.

Inga störande ordningar hafva förekommit och mot den allmänna tonen bland publiken i danslokalen har ingen berättigad anmärkning kunnat göras från polisens sida vare sig ur ordnings- eller sedlighetssynpunkt sedt.

Några särskilda loger eller alkover finnas icke i lokalen, utan alla platser som äro upplåtna för besökande äro fullständigt öppna.

På grund af hvad sålunda anförts anser undertecknad att tillräckliga skäl icke för närvarande föreligga för förbud af utskänkning å plats hvarifrån finnes utsikt till dansbanan. Ej heller till annan inskränkning i utskänkningens utöfning.

Stockholm som ofvan.

Carl Westling.

Rapport. Tisdagen den 1 november 1910.

Af Öfverståthållareämbetet beordrad verkställa utredning rörande de å vissa lokaler i distriktet anordnade offentliga danstillställningarna samt den i sammanhang därmed medgifna utskänkingen af spirituosa, hvaröfver klagomål, som innefattas i bilagda skrifvelse från stadsfullmäktiges nykterhetsgrupp med flera personer, blifvit hos ämbetet anförda, därvid jämväl yrkats förbud för utskänking, får undertecknad vördsamt anföra följande:

Inom distriktet finnas för närvarande tvenne lokaler, där offentlig danstillställning äger rum, nämligen en å Östermalm under benämning »Danspalatset» — förutvarande Operett-teatern nr 30 Karlavägen — och en å Kungl. Djurgården under benämning »Pinets Boston Palace» i cirkusbyggnaden. Till den förstnämnda får tillträde på en gång lämnas för 700 och till den sistnämnda för 800 personer.

Beträffande Danspalatset vid Karlavägen får vidare anföras:

1) Enligt Öfverståthållareämbetets resolution den 23 september 1910 har fröken Charlotta Augusta Westling meddelats tillstånd att från och med samma dag till och med den 31 december 1910 utskänka spirituosa drycker, dock endast å dagar, då danstillställningar i enlighet med Öfverståthållareämbetets särskilda tillstånd anordnas, å den tid dansen fortgår, men ej inom annan del af egendomen än schweizerilokalen. Tillstånd till förlängd tid för utskänkingen har för en dag i sänder i regel beviljats för tid intill kl. 1 på natten under villkor, att gäster ej insläppas efter kl. 12 och att brännvin, vin och öl ej utlämnas efter samma tid, gällande detta tillstånd jämväl för uti själfva danssalongen anordnade serveringsplatserna (å parkett och i logerna).

Utskänkningsplatserna i salongen upptagas hufvudsakligast af de i dansen deltagande, som hvad det kvinnliga elementet angår utgöres, förutom andra, af butiksbiträden, uppapperskor med eller utan anställning samt sådana, som gå under benämning »väninnor» till med dem sällskapande herrar. Däremot äro — åtminstone på senare tiden — familjer med kvinnliga anhöriga sällan förekommande i danslokalen, ej ens sådana aftnar, som särskildt annonserats som familjeaftnar. De besökande äro till större delen unga män och unga kvinnor, och af dem synes de dansandes antal vara öfvervägande. Åtskilliga finnas dock, som ej deltaga i dansen utan infinna sig för att åse dansen eller ock af möjligen andra bevekelsegrunder, däribland äfven äldre personer (män).

Beträffande den kvinnliga publiken å stället må vidare anmärkas, att en stor del af dem tydligen dragits dit ej enbart för att roa sig med dansande utan äfven för att bli i tillfälle att därunder stifta bekantskap med männen och utbjuda sig till skörlefnad. Dessa kvinnor, som utan att vara underkastade besiktningsskyldighet, föra ett sedeslöst lefverne i hemlighet och äro som sådana vida farligare än de, som tillhöra den offentliga prostitutionen, skilja sig i många fall från andra kvinnliga besökande af danslokalen genom sin klädsel, utmanande hållning samt ogenerade uppträdande i öfrigt.

Det är vidare anmärkningsvärdt, att många kvinnor komma till stället utan manligt sällskap. Samma kvinnor till ej ringa antal hafva varit sedda kväll efter kväll komma ensamma till danslokalen. Därinne bekanta de sig och göra sällskap med yngre herrar, som bjuda på förtäring. Då dansen slutat, samla sig några kvinnor vid ingången till matsalen och vänta att bli bjudna på supé. Ej sällan

inträffar då att de inbjudas af äldre herrar. Kvinnorna hafva tydligen blicken öppen för, att de äldre vid sådana tillfällen äro frikostigare än de yngre männen.

Att danslokalbanan icke skulle så lifligt frekventeras, som nu är förhållandet, i det fall de besökande icke hade tillfälle erhålla förtäring af spirituosa, lär ej kunna betvivlas. Under pauserna förtäras spritdrycker i riklig mängd och ej så få af deltagarna hafva af de tjänstgörande polismännen iakttagits vara överlastade af starka drycker, då de vid stängningstiden lämnat lokalen. Afskaffandet af all spirituosa-utskänkning vid danstillställningar skulle därför enligt min åsikt hafva det goda med sig att färskildt de sämre elementen höllos aflägsnade från stället. I första hand borde utskänkning från plats, hvarifrån finnes utsikt till dansbanan, icke medgifvas. I detta afseende borde danslokalerna icke lämnas förmånsrätt framför varietéerna. Lättheten och bekvämligheten att erhålla spritdrycker i dansbanans omedelbara närhet har tydligen till påföljd, att större kvantiteter sådana drycker förtäras än som för de konsumerandes sinnesförfattning är lämpligt. Om det också ej, såvidt af de tjänstgörande polismännens iakttagelser framgår, kan sägas, att de besökande tillställt oordningar eller annan förargelse, som föranledt polisens ingripande, är därmed icke sagdt, att icke somliga af de besökande brustit i god ton och anständighet gentemot den öfriga publiken vid ett och annat tillfälle, som icke kommit till polisens kändedom. Undertecknad har emellertid vid ett tillfälle den 1 sistlidne oktober iakttagit ett sällskap af yngre män och kvinnor (tydligen »väninnor»), som under danspauserna förtärde spirituosa i riklig mängd, därvid en af de manliga i sällskapet genom högröstadt prat och gestikulerande samt bullersamt uppträdande i öfrigt ådrog sig den öfriga publikens uppmärksamhet, ovilja och synbara missbehag. Då mannen nedhyssjades af publiken, lät han sig ej bekomma utan reste sig från bordet och frågade högt, »hva nu då, hva ä dä»? Därvid ingrep ingen af betjäningen. Omedelbart efter det sagda händelse inträffat, gjorde jag föreståndaren för danslokalen, direktören Anton Wahlberg, uppmärksam på, att dylika tilltag ej vidare finge passera oanmärkta samt sade honom, att mannen borde utvisas från lokalen. Sällskapet hade emellertid under tiden lämnat serveringsbordet och begifvit sig till annan plats.

Mot Wahlberg har förekommit, att han under tiden för innehafvandet af utskänkingsrättigheten, hvilken nu öfvertagits af fröken Westling, den 26 sistlidne september pliktat 5 kronor för olaga gästning, samt att han för närvarande står under tilltal för det gäster insläppts i danslokalen efter förbjuden tid, hvilket mål ännu är oafgjordt.

Mot Westling har förekommit, att hon den 29 sistlidne september pliktat för olaga gästning 5 kronor; att hon den 13 sistlidne oktober erhållit erinran om sin ovillkorliga skyldighet att hafva serveringslokalerna utrymda kl. 1 på natten, samt att hon för närvarande står under tilltal för olaga utskänkning af vin och malt-drycker den 17 i samma månad, bestående däri, att sådana drycker utlämnats till gäster efter förbjuden tid, hvilket mål nu är under handläggning i polisdomstolen.

2) Angående Pinets boston palace å kungl. Djurgården får anföras:

Enligt resolution den 31 december 1909 har fru Sofia Höök beviljats rättighet att från och med den 1 januari till och med den 31 december 1910 idka utskänkning af spirituosa i Cirkus schweizerilokal till kl. 1 på natten. Tillstånd har därjämte beviljats fru Höök för en dag i sänder, att vid de danstillställningar, som

med vederbörligt tillstånd anordnas i cirkusbyggnaden, låta utskänkningslokalerna försiggå jämväl uti salongen vid där anordnade serveringsbord, allt under villkor, att brännvin, vin och öl icke utlämnas efter kl. 12 på natten samt att gäster ej insläppas efter samma tid.

Serveringsplatserna upptagas företrädesvis af dem, som icke deltaga i dansen, och som infinna sig som åskådare eller af andra skäl.

Det förefaller, som publiken på denna danslokal — äfven hvad de kvinnliga deltagarna angår — väsentligt skiljer sig i fråga om god ton och uppträdande från publiken på den andra danslokalen inom distriktet. Såvidt af gjorda iakttagelser framgått, iakttaga de besökande å denna lokal god ordning och städadt uppförande. Kvinnor, som äro kända för sedeslöst lefverne, eller mot hvilka misstankar förekomma, att de äro oordentliga, afvisas och tillåtas ej inträde. Så väl i detta fall som beträffande ordningen i öfrigt håller föreståndarinnan noggrann kontroll och öfvervakar ordningen. De besökande utgöras till stor del af unga män och kvinnor samt äfven af personer i medelåldern. De dansande utgöra det öfvervägande antalet.

Dansaftnar förekomma för närvarande endast onsdagar, lördagar och söndagar. Tillströmningen af besökande är ej anmärkningsvärdt stor, men växlar för olika dagar.

Ehuruväl, som ofvan är sagdt, god ordning hitintills varit rådande å denna danslokal, anser jag dock af skäl, som angående danslokalen vid Karlavägen angifvits, att utskänkning icke borde medgifvas å plats i själfva danssalongen utan inskränkas till schweizeriet, som visserligen ligger nära intill men dock är afskildt från salongen och enligt öfverlåtelsekontrakt är godkänt som utskänkningslokal.

Mot fru Höök har ingen anmärkning förekommit. Serveringslokalerna hafva varit utrymda på i resolutionen bestämd tid.

3) Beträffande öfriga för offentlig dans begagnade lokaler har Viktoriateatern (Maxim) hållits stängd sedan början af oktober, och innehafvaren af Novilla varieté af öfverståthållareämbetet förvägrats tillstånd att anordna dylika tillställningar därstädes.

Af gjorda uttalanden från olika personer har framgått, att åtskilliga hellre besöka danslokalen vid Karlavägen än cirkus å Djurgården, emedan umgänget mellan könen vore mycket friare och stämningen gladare å förra stället än på det senare. Många herrar, som besöka danstillställningarna å Cirkus, hafva efter en stund lämnat lokalen under förklaring, att det där ginge alltför seriöst till väga, och att de i stället ämnade begifva sig till danslokalen vid Karlavägen. På Cirkus vore damerna mera reserverade, på andra stället mera tillgängliga. Dessa uttalanden finna stöd i de iakttagelser, som gjorts af de tjänstgörande polismännen. De hafva nämligen funnit, att bekantskapen mellan de kvinnor, som komma till danslokalen vid Karlavägen utan manligt sällskap, och de män, de där träffa, är lätt inledd; och är det ej sällan kvinnorna, som taga första steget.

Stockholm som ofvan.

V. Ekström.

Rapport. Fredagen den 4 november 1910.

På grund af till öfverståthållareämbetet utaf olika korporationer framställda anmärkningar rörande de offentliga danstillställningarna här i staden, får under-tecknad ehvad de beröra åttonde polisdistriktet vördsamt anföra följande:

Inom åttonde polisdistriktet har under det gångna året intill den 23 nästlidne oktober offentliga danstillställningar anordnats inom Mosebacke etablissement. Dessa danstillställningar hade under vintern ägt rum i Södra varieténs foyer. Under tiden från och med den 9 juni till och med den 23 nästlidne oktober hade danstillställningarna försiggått å en dansbana å Mosebacke nedre terrass. Dessa senare danstillställningar hade dagligen pågått intill klockan 11 på kvällen. Vid dessa tillställningar har spirituosauskänkning ägt rum.

Utskänknigen inom Mosebacke etablissement utöfvas af fröken Alma Strömer. Denna utskänkingsrätt är gällande under hela innevarande år. Vid danstillställningarna i fojern hade särskildt tillstånd till utskänkning erhållits, och hade denna utskänkning jämväl då ägt rum i varietésalongen. Dansen hade då pågått till klockan 2 på natten.

Under den tid dansen pågick å dansbanan å nedre terrassen hade spirituosauskänkning ägt rum å terrassen invid dansbanan. Någon särskild ansökan om utskänkingsrätt vid dessa senare danstillställningar hade icke erhållits, enär dansen slutade, som förut nämnts, klockan 11 eftermiddagen.

Danstillställningarna å terrassen hade hufvudsakligast besökts af unga män och kvinnor ur arbetsklassen. De dansande hade i regel varit i majoritet bland publiken å nedre terrassen.

Några störande uppträden vid dessa tillställningar hade icke ägt rum. Visserligen hade det händt, att ynglingar kommit i ordväxling med hvarandra, men hade dessa då genast afvisats från platsen, så att något egentligt obehag icke uppstått.

Fröken Strömer hade nu senast anhållit, att hon måtte få lördagen den 29 nästlidne oktober afhålla danstillställning å Södra varieténs foyer till klockan 2 på natten. Denna hennes ansökan blef i så mått bifallen, att hon tilläts afhålla balen endast till klockan 12 på natten. Med anledning däraf inställde fröken Strömer danstillställningen och har hon på särskild fråga förklarad, att hon icke kommer att anordna några danstillställningar i vinter. Möjligtvis kommer hon dock att uthyra lokalen till dylikt ändamål för enskilda föreningar.

Något obehag af utskänkingsrätten invid dansbanan hade icke förmärkts. Stockholm som ofvan.

Oscar Nordenberg.

Rapport. Måndagen den 31 oktober 1910.

Ålagd att afgifva yttrande i anledning af närslutna skrivelser från Nykterhetsfolkets centralförsamling i Stockholm, stadsfullmäktiges nykterhetsgrupp samt öfverste E. Melander med flera angående de offentliga danslokalerna inom hufvudstaden, får undertecknad, i hvad skrivelserna afse nionde polisdistriktet, vördsamt anföra följande:

Inom distriktet finnes för närvarande endast en lokal, i hvilken offentliga danstillställningar — karnevaler och s. k. bostonaftnar — anordnas, nämligen å Grand Restaurant Nationals stora festsal i huset nr 72 Regeringsgatan. Denna restaurant, som, festväningen inberäknad, består af 25 olika rum och samlingssalar, innehafves sedan år 1903 af fröken Hilda Adèle Forssman, som senast den 30 december 1909 meddelades rättighet att under år 1910 utskänka spirituösa drycker inom etablissementets samtliga lokaler, med undantag af den i bottenvåningen inrymda pelarsalen.

Lokalerna hållas öppna för servering till klockan 12 på natten, hvarjämte fröken Forssman vid flera tillfällen sökt och erhållit tillstånd för en vecka i sänder, att låta utskänkningsningen fortgå jämväl efter denna tid vid festliga samkväm inom lokal, till hvilken allmänheten under tiden icke äger tillträde.

Sedan lördagen den 24 sistlidne september har den stora festsalen å nedra botten, efter undergången reparation, varit upplåten för offentliga danstillställningar hvarje onsdags- och lördagsafton. Dessa danstillställningar hafva i allmänhet varit fåtaligt besökta.

Vid två särskilda tillfällen har fröken Forssman med vederbörligt tillstånd serverat spirituösa drycker å reserverade platser inom danslokalen, men i öfrigt har någon utskänkning icke förekommit i lokal eller å plats med utsikt till dansbanan.

De närmast intill danslokalen belägna serveringsrummen äro under pauserna till största delen upptagna af danspubliken. Denna publik utgöres hufvudsakligen af unga män och kvinnor ur arbets- och medelklassen, samt af en del sådana kvinnor, hvilka, att döma af deras utseende och klädsel, kunna misstänkas för sedeslöshet.

Undertecknad har vid flera tillfällen klockan mellan 11 och 3 på natten inspekterat ifrågavarande danslokal. Såvidt jag kunnat iakttaga har därvid ingenting varit att anmärka mot danspublikens uppförande, hvarken i fråga om tonen eller umgängesformerna, dock fränsedt ett tillfälle, nämligen lördagen den 22 dennes, då en kvinna befanns vara i så hög grad berusad af starka drycker, att hon måste omhändertagas af sitt sällskap och föras ut ur lokalen. Några uppträden, slagsmål eller andra oordningar har emellertid icke förekommit vid dessa danstillställningar under innevarande höst.

På grund af hvad sålunda anförts förefinnes för närvarande, enligt min uppfattning, inga tillräckliga skäl för inskränkning i utskänkningsrättens utöfning inom ifrågavarande lokaler.

Stockholm som ofvan.

O. Källqvist.

Rätt afskrifvet, betygar. Stockholm hos öfverståthållareämbetet för polisärenden den 23 januari 1911.

Ex. officio:

Levin Olbers.